

# Nederlands *versus* Communicatieve Vaardigheden??



2de GoLeWe–projectconferentie  
Maastricht, 11 mei 2010

# Een *duurzame*, doorlopende leerlijn communicatieve vaardigheden.

## Haalbaar?

Diana van Dijk  
Bas Groot

NHTV, internationale hogeschool voor Toerisme en Verkeer,  
Academie Stedebouw, Logistiek en Mobiliteit, Breda

11 mei 2010

# Doel workshop

- ▶ Tussentijdse evaluatie project GoleWe ( onderdeel 2.3)
- ▶ Helder krijgen van verhouding Communicatieve Vaardigheden – Nederlands (mn de technische aspecten)
- ▶ Feedback en discussie over keuzes en dilemma's leerlijn

# Onderdeel 2.3

- ▶ Ontwikkelen van een aangepast leertraject Nederlands (*communicatieve vaardigheden*) aansluitend bij de begincompetenties bij de aanvang HO. (Draaiboek)
- ▶ Effect nagaan van nieuwe aangepaste leertrajecten (Evaluatieverslag)

# Waarom communicatieve vaardigheden?

- ▶ Studenten bewust maken van het belang en de consequenties van goed communiceren
- ▶ Communicatieve vaardigheden ( mondeling en schriftelijk) zijn essentieel voor een goede beroepsuitoefening
- ▶ Reflecteren op het belang van het eigen communicatief gedrag

# HBO kernkwalificaties

## ► 8. Sociaal–communicatieve bekwaamheid

Het communiceren en samenwerken met anderen in een multiculturele, internationale en/of multidisciplinaire omgeving en het voldoen aan de eisen die het participeren in een arbeidsorganisatie stelt.

Aan deze kwalificatie moet aantoonbaar worden gewerkt

( Bron: Commissie Franssen, (2001)





# Vaardigheden trainen

- ▶ Onbewust / onbekwaam
- ▶ Bewust / onbekwaam
- ▶ Bewust / bekwaam
- ▶ Onbewust / bekwaam

# Huidig programma CV

- ▶ 2 jaar in de vorm van trainingen
- ▶ Toepassingen in projecten
- ▶ Relatief veel aandacht voor spreken en schrijven
- ▶ Trainingen in 'kleine groepen tot 25 studenten



# Welke beroepsproducten?

- ▶ Het houden van een presentatie
- ▶ Het schrijven van een onderzoeksverslag
- ▶ Het schrijven en trainen van een sollicitatiebrief en sollicitatiegesprek
- ▶ Het schrijven van een betoog
- ▶ Het schrijven van een adviesnota
- ▶ Het schrijven van een vakartikel
- ▶ Professioneel discussiëren over het vakgebied
- ▶ Debatteren

# Concept nieuwe leerlijn CV

- ▶ 4 jaar
- ▶ Aantal nieuwe beroepsproducten/ nieuwe media
- ▶ Training alumni
- ▶ Geen taaltrainingen ten koste van programma CV

# Waarom duurzame leerlijn?

- ▶ Actueel houden van kennis en vaardigheden en didactische middelen
- ▶ Leven lang leren
- ▶ Maatschappelijke relevantie
- ▶ Toekomstgericht
- ▶ Afgestemd op de wensen van het werkveld in de vorm van relevante beroepsproducten ( vb meer beeldtaal)

# Waarom doorlopende leerlijn?

Diagnostische toets + leerlijn van 4 jaar + alumni traject

- ▶ Aansluitend bij instroom ( MBO, HAVO, VWO)
- ▶ Aansluitend bij uitstroom ( werkveld en WO)
- ▶ Trainen van specifieke communicatieve competenties ( mondelinge en schriftelijke communicatie) gedurende de gehele opleiding op verschillende niveau's ( complexiteit opdrachten)

# Wat doen we met / aan het Nederlands?

- ▶ Verschil tussen aanleren van een taal en aanleren van communicatieve vaardigheden
- ▶ Veel aandacht voor spelling en grammatica ( zie diagnostische toetsen) in Nederland en Vlaanderen
- ▶ Risico: minder tijd voor het trainen van HBO competenties op het gebied van communicatieve vaardigheden

# Uitval studenten

- ▶ Wat doen HBO's voor het verbeteren van de doorstroom?
- ▶ Relatie niveau Nederlands / uitval?  
Maatregelen:
- ▶ Diagnostische toets + 2e toets
- ▶ Bijspijkertraject ( faciliteren / voor de poort / na de poort?)
- ▶ Studievaardighedentraject

# Laatste ontwikkelingen MBO/HAVO

- ▶ Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen o.l.v. Meijerink
- ▶ Referentiekaders: januari 2010 instemming wetsvoorstel: Wet referentiesniveau's taal en rekenen
- ▶ Taalniveaus ( B2 certificaat---C1 )
- ▶ HBO---Certificaat C1 niveau?



# Slotgedachte

- ▶ Vanuit de maatschappij/overheid gaat veel aandacht uit naar tekortkomingen van de Nederlandse taal
- ▶ In Hoger Onderwijs dient aandacht gericht te zijn op het ontwikkelen van competenties op het gebied van Communicatieve Vaardigheden

# Discussie

- Discussie aan de hand van stellingen na afloop van de volgende presentatie

# Alle studenten taalvaardig!

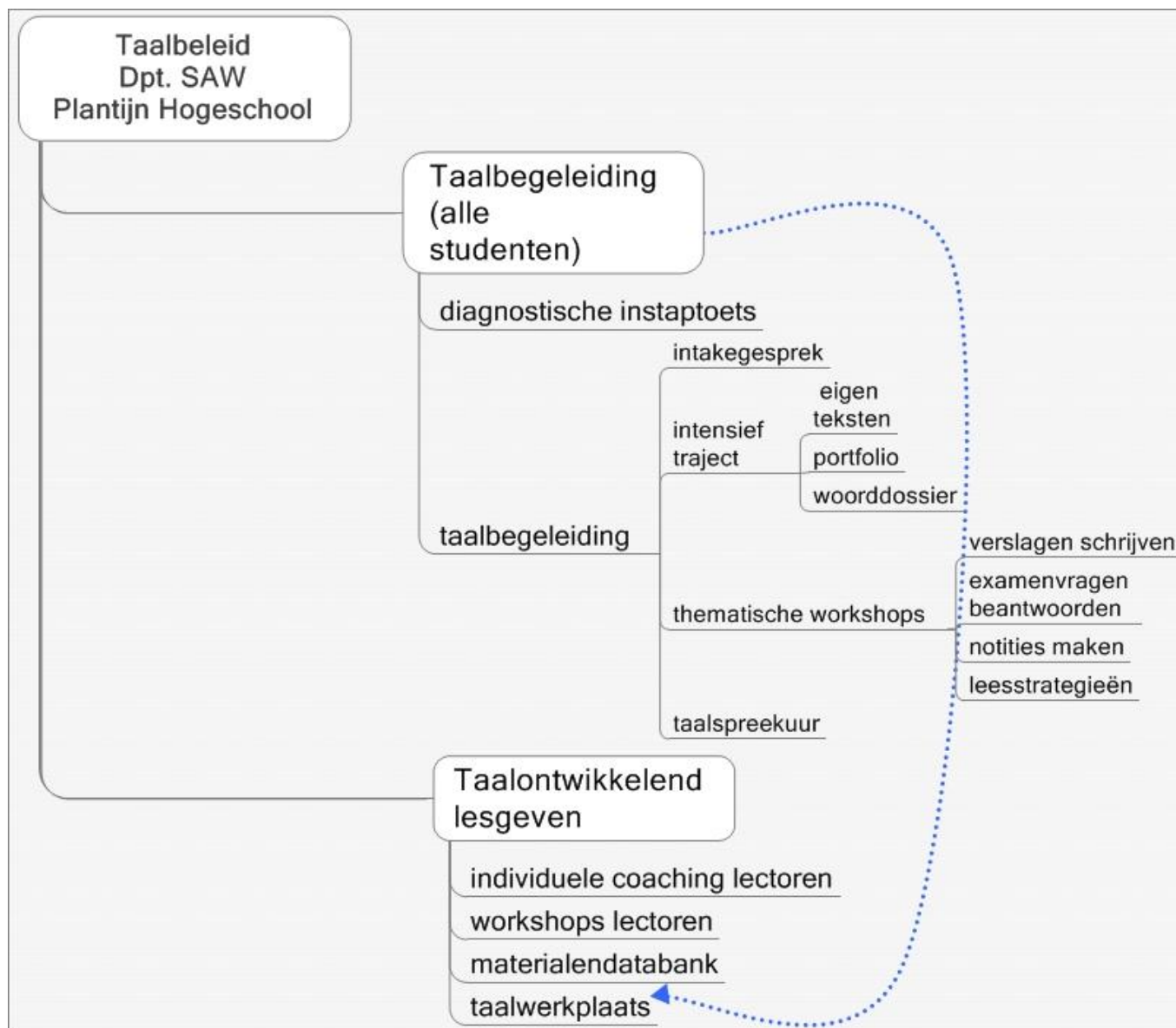
Taalbeleid, taalontwikkellend  
lesgeven en taalbegeleiding in  
het departement SAW van de  
Plantijn Hogeschool



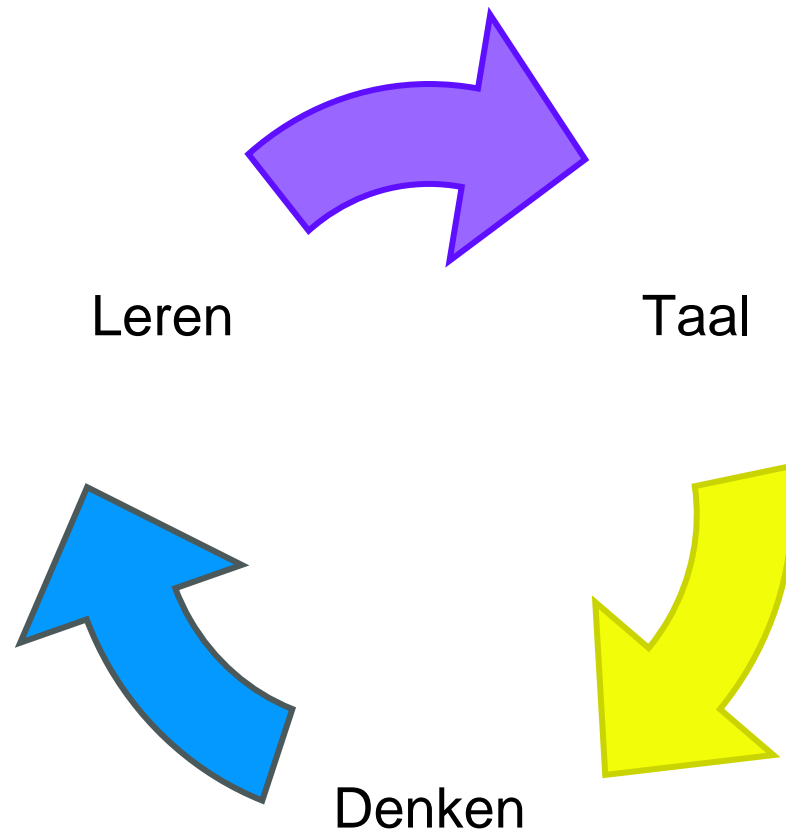
2de GoLeWe-projectconferentie  
Maastricht, 11 mei 2010

# Achtergrond

- **niet-taalgerichte opleiding, geen vak « Nederlands »**
- **vorm van taalbeleid sinds 2003**
- **bureau taalbegeleiding sinds 2005**
- **departementaal, (voorlopig) niet hogeschoolbreed**
- **reden: indruk van verminderde taalvaardigheid studenten**
- **diversiteit als visie, vragen rond instructietaal, vereiste begincapaciteiten...**



# Aandacht voor taal in alle vakken?





# Algemeen

- **Docenten zijn zich steeds meer bewust van hun rol bij de taalontwikkeling van studenten.**
- **Docenten zien taalbegeleiding niet (meer) als de enige oplossing bij taalmoeilijkheden.**
- **Docenten sturen studenten door naar taalbegeleiding en vragen feedback, raad en tips.**
- **De taalbegeleider vraagt feedback, raad en tips aan de docenten.**
- **Docenten scholen zich bij op het vlak van taalontwikkelen lesgeven.**
- **Syllabi en handboeken worden aangepast in overleg met de taalbegeleider.**



# Begeleiding/samenwerking vakdocenten

- **zelfevaluatieformulier taalvaardigheid studenten**
- **kijkwijzer voor de talige beoordeling van schriftelijke producten**
- **workshops taalontwikkelend lesgeven**
- **workshops gebruik portfolio en beoordelingsschema teksten en geven van talige feedback**
- **overleg**
- **analyse examenvragen en syllabi**
- **materialendatabank (Blackboard)**
- **tips per mail en in de nieuwsbrief**
- **doorsturen van studenten**
- **sensibilisering (posterproject)**
- **taalwerkplaats**

# Taal(ontwikkeling) in alle vakken:

- **toetsvragen, studietips en informatie omtrent examenantwoorden op de ELO + tijdens les**
- **talige FAQ op ELO van het vak**
- **richtinggevende informatie (tijd, schrijfruimte...) bij elke toetsvraag**
- **discussieforum en discussie als werkvorm**
- **bespreking examens voor en na (voorbeelden examenantwoorden, feedback...)**

- **studiewijzer**
- **aanduiding van de kernbegrippen, begrippenkaders**
- **samenwerkend leren (kleine onderwijsgroepen)**
- **studententutoraat**
- **sjablonen voor verslagen**
- **checklists voor opzoeken en verwerken van informatie, voor verslagen, presentaties**
- **de « zevensprong »**
- **zelfevaluatieformulier taalvaardigheid in portfolio + opdracht**
- **verwijzing naar taalbegeleiding voor alle studenten**

# Besluit

- **uitgangspunten: competenties van studenten en docenten en « elke docent een taalcoach »**
- **vaststellen en remediëren van tekorten, met eigen materiaal uit de opleiding en aan de hand van een portfolio, naslagwerken, (elektronische) oefeningen...**
- **bevorderen van het kritische denkvermogen van studenten, « empowerment », zelfhulp...**
- **van veel begeleiding naar zelfstandigheid, gedurende het hele leertraject.**
- **taalontwikkeling tijdens de vaklessen en in samenwerking met de taalbegeleider**

# Stellingen n.a.v. de presentaties

## ► Stelling 1

Communicatieve vaardigheden kunnen alleen goed ontwikkeld worden in zelfstandige trainingen ( kleine groepen). Als onderdeel van het projectonderwijs zijn ze onderbelicht

# Stelling 2

Student is verantwoordelijk voor bijspijkeren Nederlands in eigen tijd. De onderwijsinstelling faciliteert

# Stelling 3

- Een vakdocent is onvoldoende adequaat opgeleid/uitgerust om de taalvaardigheid van studenten te stimuleren, beoordelen en om feedback te geven



# Stelling 4

- Een goede taalvaardigheid is een absolute voorwaarde voor studiesucces

# Vragen?

Bedankt voor uw aandacht!



**Europese Unie**  
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling



[www.golewe.eu](http://www.golewe.eu)



